

Зростання споживання має великий вплив на навколишнє середовище. Бажання людей постійно купувати нові товари призводить до виснаження природних ресурсів, забруднення навколишнього середовища та збільшення кількості відходів. Водночас поглиблюється нерівність між різними соціальними групами. Одні мають доступ до матеріальних благ, а інші - ні.

Суспільство споживання також створює нові форми залежності. Люди починають визначати власну цінність за кількістю та якістю товарів, які вони споживають, що може призвести до емоційної нестабільності, незадоволеності і навіть депресії. Вони потрапляють у пастку постійного пошуку нових товарів, що не приносить справжнього задоволення, але підтримує економічну модель споживання.

Трансформація цінностей у суспільстві споживання є складним і багатогранним процесом, що охоплює всі сфери людського життя. Матеріальні блага стають головним критерієм успіху, ідентичності та соціальної значущості. Як наслідок, моральні та духовні цінності відсуваються на другий план. Водночас суспільства споживання створюють нові виклики, в тому числі екологічні та соціальні, і ставлять питання про сталість таких систем.

Дедалі більше людей і суспільств сьогодні переосмислюють своє ставлення до споживання та переорієнтовують свої цінності на більш гармонійне існування з природою та іншими людьми. Тому тема трансформації цінностей залишається важливою для філософської рефлексії та майбутніх соціальних змін.

Список використаних джерел

1. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція / пер. з фр. В. Ховхун. Київ : ОСНОВИ, 2004. 230 с.
2. Дебор Г. Суспільство спектаклю / пер. з фр. О. Коваленко. Київ : Ніка-центр, 2013. 192 с.
3. Фромм Е. Мати чи бути? / пер. з англ. О. Михайлова, А. Буряк. Київ : Світло світогляду, 2010. 222 с.
4. Bauman, Z. (2007). Consuming life. Polity Press.
5. Google scholar. *Google Scholar*. URL: <https://scholar.google.com/> (дата звернення: 28.09.2024).
6. Jstor. *JSTOR Home*. URL: <https://www.jstor.org/> (дата звернення: 28.09.2024).

УДК 631.8; 631.147

ВПЛИВ РІДКИХ ОРГАНІЧНИХ ДОБРИВ НА ЮВЕНІЛЬНИЙ ПЕРІОД ОНТОГЕНЕЗУ ГОРОХУ

Олександр РУДІК д-р. с.-г. наук, професор, завідувач кафедри польових і
овочевих культур oleksandrudik@gmail.com

Оксана БУГРО завідувачка навчально-наукової лабораторії рослинної
діагностики і насінневої експертизи bugro_ks@ukr.net

Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна.

Сучасне сільськогосподарське підприємництво має чітко виражені риси інтенсивного товарного виробництва. Це насамперед зумовлено потребою виробництва

величезних обсягів рослинницької продукції харчового, кормового та промислово-сировинного призначення. Однак тепер не викликає заперечення істотний негативний вплив такого способу виробництва на середовище та потреба інших підходів до виробництва продуктів харчування, за ощадливого використання природних ресурсів [1]. Тому закономірним є формування та швидкий розвиток, у економічно розвиненому та соціально спрямованому середовищі, виробництв, що не мають таких вагомих недоліків. Сучасна наукова та господарська спільнота розглядає органічне виробництво як не антагоністичну альтернативу сучасним системам виробництва сільськогосподарської продукції. Це окремий вектор розвитку сучасного землеробства, елементи якого проникають також в системи землеробства інтенсивного типу [2].

В Україні цей процес дещо відстає від передових країн світу як за технологічними рішеннями так і за практикою їх запровадження. Ситуація ускладнюється і неоднозначністю методичних підходів, трактувань та вирішення проблем. Так сучасні вимоги вирішення проблеми живлення рослин побудовою моделей, що базується виключно на природних механізмах є достатньо складною. Відсутність органічних добрив та необхідної кількості в сівозміні бобових культур, сидератів та багаторічних трав зумовлюють порушення фундаментального принципу - збереження та розширене відтворення родючості ґрунту. Таким чином питання використання промислово отриманих органічних добрив, тобто виготовлених за сучасними технологіями із органічної сировини, для біологічного землеробства має важливе науково-практичне значення. Одними із таких є препарати отримані на основі гуматів [3]. Беззаперечно що на них неможна покладати функції основного внесення (забезпечення), проте в системі додаткового живлення та корегування стану рослин вони здатні розв'язувати складні та багатовекторні завдання. Як відомо гумати це солі гумінових та фульво кислот, які отримують із торфу або бурого вугілля шляхом витяжки слабких водних розчинів лугів [3].

Ці складні органічні комплекси мають багатфункціональний вплив на рослини і ґрунове середовище. Залежно від технології їх отримання та сировини вони проявляють дещо відмінні хімічні та біологічні властивості, які є надзвичайно перспективними для використання у сучасних агротехнологіях. Із загального переліку корисних властивостей та механізмів впливу доцільно відзначити живильний ефект, синергічний та ріст регулюючий вплив, вони підвищують стійкість рослин до хвороб та до впливу екстремальних факторів зовнішнього середовища або стресу, покращують якість продукції, позитивно позначаються на показниках родючості ґрунту. При цьому різні препарати, у тому числі і продукти виготовлені на їх основі, проявляють неоднаковий ефект, що зумовлено самою технологією їх виробництва. Це зумовлює потребу їх дослідження, що також повинно враховувати біологічну неоднорідність об'єктів на яких застосовуються такі препарати.

Дослідження впливу препарату гуматної природи із хелатними формами мікродобрив проводили в навчально-науковій лабораторії рослинної діагностики і насінневої експертизи агробіотехнологічного факультету Одеського державного аграрного університету. Досліджуваний препарат створений на інноваційному виробництві за сприяння фахівців університету. Метою дослідження було вивчення впливу препарату на процеси проростання польових культур. В даній роботі приведені результати досліджень із насінням сорту зимуючого гороху Балтрап. Даний сорт селекції Florimond Desprez (Франція) рекомендований оригінаторами також для ранньовесняних посівів, що дозволяє оцінювати його як об'єкт альтернативного типу. Схемою досліду були передбачені варіанти, представлені в таблиці 1. Контроль включав обробку насіння дистильованою водою, витрати розчинів та води були рівнозначні

рекомендованій технологічній нормі 10 л/т. Дослід закладений у трьохкратному повторенні на гофрованому фільтрувальному папері відповідно ДСТУ 4138-2002.

Таблиця 1. Вплив досліджуваного препарату на посівні та морфологічні показники гороху сорту Балтрап

Показники	Варіанти обробки насіння, робочий розчин (препарат / вода)				
	контроль 0 / 10	1 / 9	4 / 6	7 / 3	10 / 0
Енергія проростання, %	76	70	82	72	72,6
Схожість, %	94	94,6	94,6	90	90,6
Висота проростків, см	5,71	5,50	6,44	9,56	8,28
Стандартне відхилення	2,79	1,88	3,15	3,45	3,08

Отримані данні свідчать, що енергія проростання була найвищою (82%), при обробці насіння розчином (препарат / вода) 4 / 6. У решти варіантів де проводилася обробка препаратом енергія проростання була нижчою за контроль 76%, та коливалася від 70 до 72,6%. Вищою за контроль буда схожість насіння при його обробці розчинами менших концентрацій 1 / 9 та 4 / 6, де показник складав 94,6%. У решти варіантів значення схожості були нижчими за контроль - 90 та 90,6 % при значенні стандарту 94%. Проведений цикл результатів свідчить, що досліджуваний препарат не проявляє вираженого ріст стимулюючого ефекту на етапі мікростадії проростання (01-06 ВВСН) яка є достатньо короткоплинною. Для більш об'єктивних висновків дослідження необхідно продовжувати, у тому числі у польових умовах.

Однак дослідження за розміром проростків, по завершенні 8 діб, свідчить про істотний вплив обробки на їх висоту. Якщо на контролі середні значення показника складали 5,71 см, то за умови обробки насіння розчином 4 / 6; 7 / 3 та чистим препаратом розміри проростків були більшими на 12,7 – 45,0%. При цьому вищими (9,56 см) були проростки оброблені розчином 7 / 3, а збільшення концентрації препарату супроводжувалося збільшення як висоти рослин так і коливання їх значень за цим показником.

Отримані результати свідчать про позитивний вплив досліджуваного препарату на проростання гороху сорту Балтрап. Проте для більш об'єктивних та достовірних висновків дані дослідження потрібно продовжувати та перенести у польові умови.

Список використаних джерел.

1. Іванцов П.Д., Отт Є.Б. Актуальність органічного землеробства в ХХІ столітті. *Ефективність агротехнологій в зоні Полісся України*: матеріали ІІ-ї Всеукр. наук. конф., 17-18 лист. 2022 р. Житомир : ЖАТФК, 2022. С. 43-45.
2. Гумінові речовини – безпечні регулятори екосистем / Яшук В.У. та ін. Київ, 2016. 89 с.
3. Спосіб одержання рідкого гумату калію: № u202104731; заявл. 18.08.2021. УДК: 631.1:330.34:551.583(477.74)